

slutte sig de i artiklen anførte synspunkter, hvorefter der på den ene side ikke på forfatningsmæssigt grundlag vil kunne tilvejebringes hjemmel for en kommunal ekspropriation i det ønskede omfang, altså navnlig uanset om de private grundejere måtte være rede til selv at gennemføre de ønskede foranstaltninger, navnlig med henblik på en mere effektiv udnyttelse af de pågældende arealer, og der på den anden side i den gældende københavnske bygge-lovs § 41, byplanlovens § 12, saneringslovens § 11 og landsbyggeloens § 56 allerede er fornøden hjemmel for kommunal ekspropriation i det omfang, det virkelig kan anses for nødvendigt at råde over arealerne bl. a. „til opnåelse af tilfredsstillende bebyggelses- eller gadeforhold“.

Disse betragtninger kan landsorganisationen fremdeles fuldt ud fastholde.

B. I de under A. omtalte tilfælde fremtræder bestemmelserne direkte som ekspropriationsregler, der selvsagt skal fyldestgøre grundlovens krav til sådanne, men på samme måde må man efter landsorganisationens formening betragte de tilfælde i byplanloven, byudviklingsloven og naturfredningsloven af 1961, hvor der hidtil har skullet ydes erstatning for „værdinedgang“ efter henholdsvis § 15 a, § 14 og § 22, stk. 2, se ovenfor I, 1 b og c, 2 c og 3 b, således at den nu foreslåede ophævelse af erstatningsreglerne ikke kan forenes med grundlovens forskrift om „fuldstændig erstatning“ ved tvungen „afståelse“.

Det er utvivlsomt rigtigt, at generelle forskrifter, der *fremover* begrænser en ejers råden over ejendommen, i vidt omfang må respekteres som en „erstatningsfri regulering af ejendomsretten“, der ikke har karakter af en ekspropriation. Men dette udelukker på ingen måde, at en generelt formet regel i *enkelte tilfælde* kan betyde et sådant indgreb i *aktuelle ejergoder*, at der i disse tilfælde udløses et krav om (grundlovs-mæssig) erstatning.

Fra den juridiske litteratur skal her blot henvises til den indgående analyse hos Poul Andersen: „Nogle Bemærkninger om Erstatning for Raadighedsindskrænkninger“ i Festskrift til Henry Ussing (1951) pag. 28-41 (jfr. pag. 30-31:

„Fordelen ved at eje et Stykke Jord

er i Relation til Erstatnings-Spørgsmaalet ikke, hvad Ejeren faktisk faar ud af Jorden ved Dyrkning eller paa anden Maade, men hvad der er Mulighed for ved en økonomisk hensigtsmæssig Anvendelse eller ved Salg at faa ud af Jorden.

Det er paa ingen Maade givet, at de to Ting falder sammen. Pietetsfølelse over for en Slægtsgaard eller manglende Forretningsdygtighed kan have bevirket, at et til Udstykning velegnet Areal drives som Landbrug. . . . At de Muligheder, der i saadanne Tilfælde foreligger for en bedre Udnyttelse, er økonomiske Realiteter, træder klart for Dagen i Tilfælde af Salg. Ved Anlægget af den nye Landevej mellem København og Køge blev Arealerne mellem Vejen og Køge Bugt stærkt efterspurgt som Byggegrunde. Hidtil havde disse været benyttet til Landbrug, Græsning el. lign. Kunde man da virkelig tænke sig en Fredning mod Bebyggelse af disse Arealer uden Erstatning med den Begrundelse, at Fredningen jo kun gik ud paa, at Arealerne alene maatte benyttes som hidtil?“ — og Pag. 33: „Man (kan) ikke frakende Raadighedsindskrænkninger Egenskaben af Ekspropriationsindgreb blot med den Begrundelse, at der ikke her sker Overførelse.“) og til fremstillingen hos samme forfatter i Dansk Statsforfatningsret (1954) pag. 740-46 med konklusionen sidstnævnte sted:

„Medens et Fredningsforbud mod Bebyggelse nok grundlovs-mæssigt kan finde Sted uden Erstatning, hvis det drejer sig om et rent Landbrugsareal, lidet tjenligt til Bebyggelse, vil det være Ekspropriation, hvis Arealet er egnet til Udstykning til Byggegrunde. *For vidtgaaende i Retning af erstatningsfri Raadighedsindskrænkninger er formentlig Byplanloven* (udh. her), idet de omhandlede Raadighedsindskrænkninger ogsaa udenfor de i §§ 14 og 15 nævnte Tilfælde vil kunne have Karakter af Ekspropriation. *Bemærkelsesværdigt er det, at Lovb. om Regulering af bymæssige Bebyggelser § 14* (udh. her) i skarp Modsatning til Byplanloven hjemler Ejeren Krav paa Erstatning, hvis en Byudviklingsplan medfører en Værdinedgang“.

Men derudover kan vi pege på, at lov-